

# ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА НА ИНТЕРНЕТУ

Снежана Грујичић  
ЈУ Средња стручна школа Пљевља

Драги ученици,

У периоду када онлајн настава постаје наша свакодневица, а школске клупе уступају мјесто различитим Вибер групама и Гугл учионицама, намеће се потреба за развијањем информатичке писмености (напоредо са класичном), али и потреба да уобичајно познавање правописа обогатимо познавањем правописа на интернету.

У ситуацији сте да чешће него до сада шаљете мејлове наставницима, пишете извјештаје, радите семинарске радове, а самим тим и у обавези да их технички средите, стилски обликујете и покажете завидан ниво језичке културе на интернету.

Ова презентација има за циљ да вам помогне у томе. У њој ћете се упознати са основама дигиталног правописа, а у периоду који слиједи покушаћемо да заједнички отклонимо све недоумице рјешавајући дилеме у ходу.

# ДИЈАКРИТИЧКИ ЗНАЦИ



Ако текст пишете латиницом, строго водите рачуна да употребљавате дијакритичке знаке изнад слова Ч, Ћ, Ш, Ж, Џ (Č, Ć, Š, Ž, Dž).

- Ч (Č) и Ћ (Ć) нису исто што и Ц (C), те ни њихово писање не смије бити исто.
- Ш (Š) се разликује од С (S) и у говору и у писању.
- Ж (Ž) немојте писати као З (Z).
- Џ (Dž, dž) је погрешно написати као: DŽ, DZ, Dz, dz.
- Иако смо научили да је Ћ (Ѓ, đ) сливени глас (африката) у писању се обиљежава једним знаком. Није, дакле, DJ нити Dj већ Ѓ (đ).

**ИНФОРМАТИЧКИ ПИСМЕНА ОСОБА НЕ СМИЈЕ ИЗГОВОР ЗА НЕПОШТОВАЊЕ ОВОГ ПРАВИЛА ТРАЖИТИ У ТАСТАТУРИ!**

# ИНТЕРПУНКЦИЈА



Нећемо се на овом мјесту бавити давно (на)ученим правилима о томе када се пише тачка, зарез, упитник, узвичник, тачка и зарез, двије тачке, три тачке, наводници, заграде свих врста. Занимају нас правила везана за дигитални правопис, па у том смислу запамтите:

1. Размак се не ставља прије знакова интерпункције (. ? ! , : ; ...), али је обавезан након њих (примјер **1** и **1а** на сљедећем слајду);
2. Текст који пишемо унутар заграде и наводника не одваја се размаком од њих (примјер **2** и **2а** на сљедећем слајду, али и у овој реченици);
3. Наводници и заграда одвојени су размаком од текста изван њих (примјер **3** и **3а** на сљедећем слајду).

**НАПОМЕНА:** Пазите да између ријечи и реченица не правите више од једног размака на тастатури!

**ПРИМЈЕРЕ ПОГЛЕДАЈТЕ НА СЉЕДЕЋЕМ СЛАЈДУ.**

# ТАЧНО



# НЕТАЧНО



1. Користимо Гугл диск, имејл, вибер.

**1а.** Да ли је ово правило јасно? Водите рачуна о: тачкама, зарезима, наводницима, упитницима...!

1. Користимо Гугл диск , имејл , вибер .

**1.а.** Да ли је ово правило јасно? Водите рачуна о: тачкама, зарезима, наводницима, упитницима...!

2. Приједлози (у, на, са...)...

**2а.** Ученици II разреда (правници, економисти, машинци) данас имају тест.

2. Приједлози ( у, на, са... ) ...

**2а.** Ученици II разреда ( правници, економисти, машинци ) данас имају тест.

3. Читали смо роман „Ана Карењина“.

3. Читали смо роман „Ана Карењина“ .

**3а.** Наводници и заграда (за разлику од других знакова интерпункције) одвајају се од текста испред њих.

**3а.** Наводници и заграда(за разлику од других знакова интерпункције)одвајају се од текста испред њих.

# ЦРТИЦА У ДИГИТАЛНОМ ПРАВОПИСУ

Цртицу користимо:

- при растављању ријечи на слоге на крају реда,
- у полусложеницама.

## РАСТАВЉАЊЕ НА КРАЈУ РЕДА

У писаним текстовима је другачије, али када је у питању дигитални правопис, моја препорука је да користите опцију Justify (поравњавање текста по обје маргине).

Ипак, не треба заборавити да се ријеч у нови ред преноси на мјесту на коме је граница слога, пратећи да се на крају једног и на почетку другог реда не нађе гласовна група тешка за изговор, а нарочито да у првом реду не остане или се у нови не пренесе једно слово.

## ПОЛУСЛОЖЕНИЦЕ

Важно је знати да се између првог и другог дијела полусложенице цртица НЕ ОДВАЈА РАЗМАКОМ.

Правилно је: радио-апарат.

Неправилно је: радио – апарат.

Код писања цртице – НИКАД НЕМА БЈЕЛИНА.

Када се у писаном тексту полусложеница нађе на крају реда, цртица се ставља на крају једног и на почетку другог реда (како би се полусложеница разликовала од обичне ријечи коју у нови ред преносимо).



# ЦРТА У ДИГИТАЛНОМ ПРАВОПИСУ

## ШТА ЈЕ ЦРТА

Црта је правописни знак који се користи:

-између бројева умјесто приједлога *ДО* (1935–2013),

-између назива мјеста да би се означио правац кретања: *Пљевља–Подгорица*,

-између два (или више) имена која су у блиском односу: *Рудар–Будућност*.

У дигиталном правопису честа је употреба косе црте (/), а правила везана за њу иста су као и правила за писање обичне црте.

## КАКО СЕ КОРИСТИ

### ОДМАКУНУТА ЦРТА

Ако је користимо да бисмо раздвојили дијелове реченице, нагласили један њен дио или њом замијенили заграду и зарез, **РАЗМАК ИДЕ И ПРИЈЕ И ПОСЛИЈЕ ЦРТЕ**.

Нпр. **На ред је дошло његово величанство — компјутер!**

### ПРИМАКНУТА ЦРТА

И црту и косу црту пишемо без размака ако раздвајамо **САМО ДВИЈЕ РИЈЕЧИ**, а не фразу од једне или више ријечи.

Нпр. **Београд–Бар...**

Иво Андрић (1821–1975)...

Нека вам то каже **он/она**.

Ово се учи за **1/2** сата.

## Е-ПОШТА (ИМЕЈЛ)

Комуникација путем имејла одавно је постала званичан облик комуникације, те јој треба посветити посебну пажњу. Надам се да основна правила сви већ знате, али није згорег да поновимо:

1. Унутар поља *Коме (To)* пишете адресу, тј. имејл примаоца;
2. Унутар поља *Налов (Subject)* уносимо кратак опис поруке; ако ученик шаље имејлом домаћи задатак наставнику, тај би текст требало да гласи нпр. *Домаћи задатак ПЗ из предмета...*;
3. Садржај имејла пишете у највећем пољу, предвиђеном за писање текста. Почињете службеним обраћањем *Поштовани/а професоре/професорице*, након чега стављате зарез, па кликом на поље *Enter* прелазите у нови ред настављајући реченицу **ВЕЛИКИМ ПОЧЕТНИМ СЛОВОМ**;
4. Порука би требало да буде кратка и јасна (без смајлића), али ако је дужег садржаја препоручљиво је да одвајате цјелине (текст имејла се, за разлику од других текстова, не поравнава по маргинама);
5. Имејл завршавате ријечима *Срдачан поздрав* или *С поштовањем* (нипошто не користећи уобичајно *Позз* и не стављајући апостроф изнад приједлога *С*). У слjedeћем реду пишете прво име па презиме.



## ИСПРАВНО

Поштовани професоре,  
**У** прилогу Вам достављам урађен  
домаћи задатак из предмета  
Социологија. При изради задатака  
служио сам се препорученом  
литературом. Молим Вас да ми  
укажете на евентуалне грешке и  
пропусте у раду.

**С** поштовањем,  
**Милан** Милановић

## ПОГРЕШНО

Поштовани професоре,  
**у** прилогу вам достављам урађен  
домаћи задатак из предмета  
Социологија. При изради задатака  
служио сам се препорученом  
литературом. Молим вас да ми  
укажете на евентуалне грешке у  
раду.

**С'** поштовањем!!!! Позз 😊  
Милановић **Милан**

## НАПОМЕНА

Називи наставних предмета пишу се **МАЛИМ СЛОВОМ**, осим када из неког разлога желите нагласити да се предмет тако зове, као што је случај у овом примјеру.

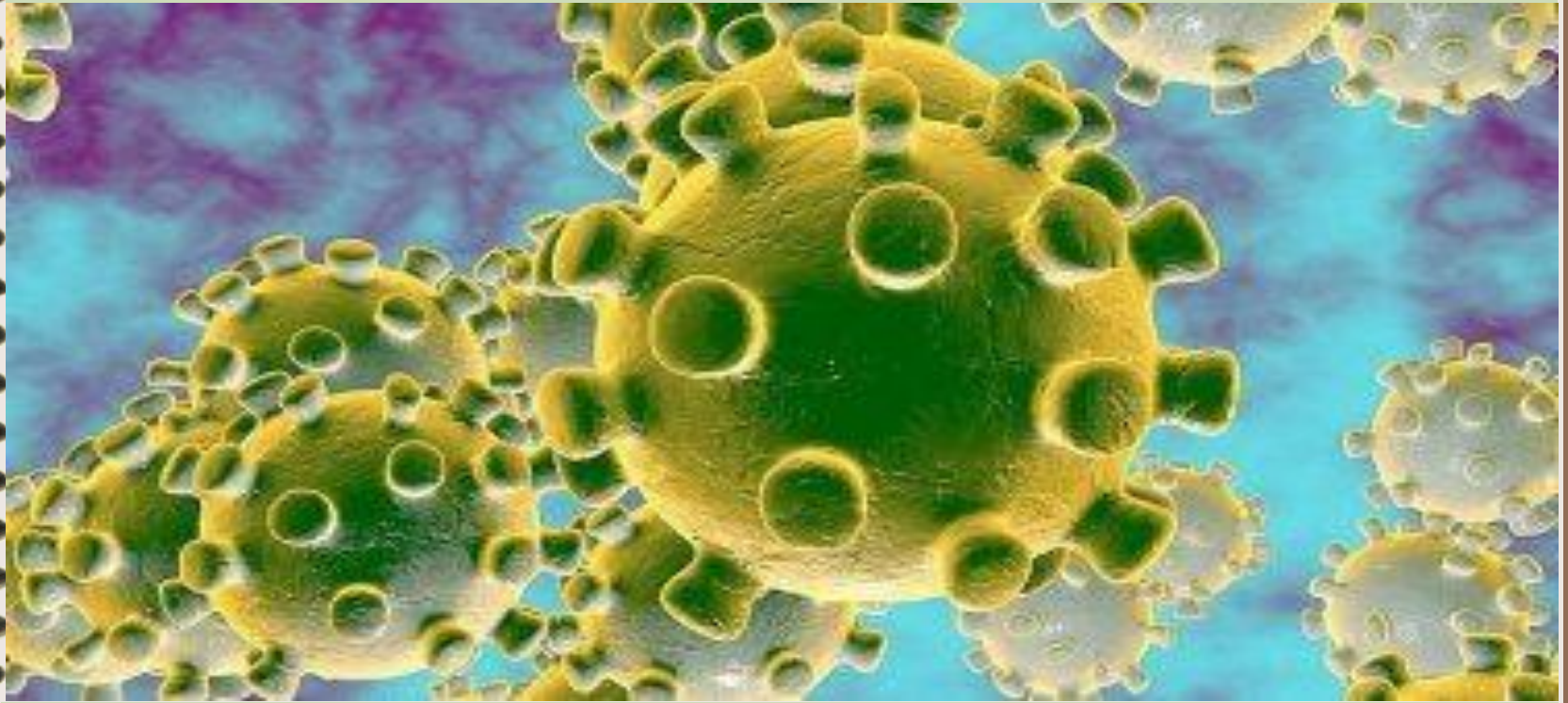
Нипошто не смијете користити сва велика слова (осим кад нешто наглашавате) у било ком облику кореспонденције.

Општа препорука је да користите фонт Times New Roman, а величину слова 12.

# ЦИТАТИ

1. Туђе ријечи се морају цитирати стављањем међу наводнике, осим ако је ријеч о тексту пјесме. Умјесто наводника могу се користити коса слова (*Italic*).
2. Изостављање једног дијела цитираног текста означава се овако (...), а ако је изостављен већи дио текста, тј. пасус, користи се знак (---).
3. У цитату се задржавају све правописне посебности оригиналног текста, што подразумева да се не ијекавизира текст написан екавским изговором.
4. Прузимање туђих реченица без цитирања, не само да је одраз опште и језичке некултуре, већ је законом забрањено и сматра се ПЛАГИЈАТОМ.
5. Извор са кога преузимамо цитирани текст мора бити провјерљив и поуздан. Морате знати са ког сајта преузимате информацију и колико је та информација тачна. Радите на развијању МЕДИЈСКЕ ПИСМЕНОСТИ!

# ЈОШ ЈЕДНА НАПОМЕНА ЗА КРАЈ



Напомена, истина, није у блиској вези са дигиталним правописом, али јесте са актуелном ситуацијом. У медијима срећемо различите облике писања вируса названог COVID-19, али је логично што још увијек правописни приручници не пишу о њему. Ипак, правећи аналогију са досадашњим правилом за писање назива групе вируса, које каже да се они пишу као сложенице (реовируси, ретровируси и сл.), јасно је да је једини правилан облик писања КОРОНАВИРУС(И).